

Élete során sokszor megtapasztalta Isten dicsőségét és mindenhatóságát. Nagyságát mégsem ebben látta, hanem a tapintatban, ahogy senkinek és semminek útjába nem állt soha. S ahogy Megváltójától tanulta, önmagát a többi ember közül ki nem emelte, soha senkit meg nem bántott és senkivel felülről nem beszélt. Ezért a tanítványok odaadó csendességével vették őt körül, mikor próbáink után így szólt hozzánk, „Hidd el, fiam, nincs nagyobb öröm számomra, mint veletek együtt lenni.”

Ez a közelség minden egyes János-passió-előadásunkon a legszemélyesebben érint meg és ma sem tudom meghatódottság és könnyek nélkül vezényelni a passió 52. korálját „a szívem rejtett mélyén csak neved s keresztfád”.

Weltler Jenő olyan szellemhordozó ember volt, aki tudta, hogy csak egy kell: az Isten országának a világban való megvalósítása. És tudta „Isten az, aki, és aki Isten, az enyém, és aki az enyém, azt szeretem, és akit szeretek, az szeret engem, az magához vonz, és aki magához vonz, az inkább én vagyok, mint saját magam.” (C. Brunner)

Hadd helyezzem most szívetekre, kedves testvéreim, örök útravalóul azt az életcél, amelyet Weltler Jenő szeretetében és hűségében megtapasztaltam és megvalósulni láttam: „Élek többé nem én, hanem él bennem a Krisztus.”

*Kamp Salamon a Lutheránia karnagya
(írása az Evangélikus Élet május 12-i számában jelent meg)*

Protestáns Egyházzenei Konferencia Strasbourgban

Az *Európai Evangélikus Egyházzenei Konferencia* (Europäische Konferenz für Evangelische Kirchenmusik — EKEK) 2001. évi ülését szeptember 20–23. között Strasbourgban tartotta. Az EKEK legfőbb célja, hogy támogassa az evangélikus egyházzene művelését Európában és rendszeres találkozási és kitekintési lehetőséget biztosítson a különböző országok egyházzenei számára. A két évente megrendezett „Straßburger Gespräche”, amelyen idén tizenhárom ország képviselői vettek részt, ebbe a sorba illeszkedett.

Külön öröm lehet nekünk, magyar evangélikusoknak, hogy a 2001. júniusában Fóton, az Evangélikus Kántorképző Intézetben megtartott Egyházzenei Konferencia előadói között volt *Prof. Elisabeth Hopfmüller* (Oberschützen, Ausztria), az EKEK elnöke is, így ott személyes találkozásra és kérdésfeltevésre is lehetőség nyílt.

A négynapos strasbourgi konferencia fő témája a következő volt: „*Kórusirodalom egyszerű körülmények között*”. Az első napon a különböző országok képviselői saját országuk egyszerű körülmények között is megvalósítható és elő-

adható kórusirodalmából válogattak és tanítottak be a konferencia résztvevőiből alakult kórusnak két-két művet. Magyarországról evangélikus részről a Karénekeskönyv I. című kiadványból (Szerk: Csorba István; Evangélikus Sajtóosztály, Budapest 1992.²) Gárdonyi Zoltán két kórusműve csendült fel *Siess, keresztyén, lelki jót hallani* (104. szám), valamint *Paradicsomnak te szép élő fája* (136. szám) címmel, német nyelven. A bemutatók után szóban is e témával foglalkoztunk: Mit jelent egyáltalán az „egyszerű körülmények között” kifejezés és melyek az e körülmények között valóban jól használható —és a karvezető felkészültségének is megfelelő— kórusművek?

Magyarországi Evangélikus Egyházunkban javarészt olyan kórusok működnek, amelyek többségéről elmondható, hogy valóban egyszerű körülmények között végzik szolgálatukat gyülekezeteink életében; a konferencián szerzett tapasztalatok az ő számukra is segítséget nyújthatnak.

A konferencia másik központi témája az egyházi könnyűzene helyzete volt, amelyről *Wolfgang Teichmann (Hannover)* egyházzenei igazgató tartott rendkívül hozzáértő és tartalmas előadást. A német Evangélikus Énekeskönyv (EG) néhány dallamán valamint néhány saját szerzeményén keresztül azt igyekezett bemutatni, hogy hogyan lehet az énekeket keletkezésük eredeti környezetének megfelelően előadni és énekelni, valamint hogy milyen zenei nyelven szólítható meg leginkább a mai fiatal generáció. A mi helyzetünkről elmondható, hogy egyrészt a könnyűzene terjedése az egyház életében közel sem olyan mértékű, mint pl. Németországban, másrészt azonban kétségtelenül —és sokszor megdöbbentően alacsony színvonalon— jelen van a fiatalabb generáció körében. A legfőbb tanulság számomra az volt, hogy tudomásul kell venni a könnyűzene egyre inkább érvényesülő térhó-

dítását a hagyományos egyházi zene mellett, nem lehet úgy tenni, mintha nem lenne, nagy hangsúlyt kell azonban helyezni arra, hogy ez a zene is azon a színvonalon szólaljon meg, amelyen egyáltalán érdemes megszólalnia. Ez a téma az egyházi zenének olyan területét érinti, amelyet egyesek nem is sorolnak az egyházi zene témakörébe, mások elítélően nyilatkoznak róla, megint mások egyenrangúnak tekintik a hagyományos egyházzeneével. Ez a hozzáállásban mutatkozó sokféleség mindenképpen azt mutatja, hogy az egyházi könnyűzene témájával kapcsolatos álláspont a jövőben alapos megfontolásra és kidolgozásra vár.

Az EKEK következő ülése, az ugyancsak kétfévente sorra kerülő ún. „*Ländertagung*” 2002. szeptember 5-től 9-ig Tallinban (Észtország) rendezetik meg.

Wagner Szilárd

Sulyok Imre köszöntése születésnapja alkalmából

Idén március 30-án kilencven évért adhattok hálát Sulyok Imre. Az ünnepelt zeneszerzői, orgonaművészi tevékenységével együtt az utóbbi több mint hat évtized egyházi zenéjében is meghatározó szerepet játszott. Ma is ő végzi az orgonista-szolgálatot a kelenföldi gyülekezetben. Eddig

kiadatlan orgonára írt korálfeldolgozásait pedig összegyűjti és kiegészíti, hogy kiadásra készítsen elő. Születésnapja alkalmából szeretettel köszöntjük őt. Kívánjuk, hogy terve megvalósulhassék, és ezzel tovább gazdagítsa a korálfeldolgozások repertoárját.

Ferenczi Ilona kitüntetése

Március 15-e alkalmából Szabolcsi Bence díjat kapott Ferenczi Ilona, az MTA Zenetudományi Intézetének munkatársa, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem docense. A kitüntetett tudományos és kutató tevékenysége mellett a Magyarországi Evangélikus Egyház zenei munkájának

is szervezője, a himnológiai kutatások vezetője valamint a budavári gyülekezet zenei életének is tevékeny részese. Kitüntetéséhez örömmel gratulálunk! További szerzteágazó tevékenységére Isten áldását kérjük!

A nagyhét egyházzenei

Graduáltételek a ferencvárosi evangélikus gyülekezetben

A gyülekezet új kántora, Simon Barbara vezetésével gazdag graduálműanyag szólalt meg 2002 nagyhetében a Budapest-ferencvárosi gyülekezetben. Nagyszerdán Ferenczi Zsolt lamentációt énekelt, és a liturgikus kórus előadásában felcsendült a „gyermekek Kyriéje” is. Nagycsütörtökön az úrvacsorai istentiszteletet az énekelt liturgikus rend szerint tartották. Húsvét hajnalát pedig az alkalomhoz illően gazdagított laudessal ünnepelték. A liturgikus tételek egyetemes jellegét erősítette, hogy a gyülekezet templomépítése

miatt idén a Gát utcai római katolikus templomban tartották az istentiszteleteket.

A budavári Schütz kórus és zenekar nagypénteken H. Schütz Krisztus hét szava a kereszten c. művét adta elő Csorba István vezényletével.

A Deák téri templomban húsvétvasárnap a Lutheránia Kamp Salamon vezényletével Bach 4. s kantátáját szólaltatta meg.

A kelenföldi gyülekezetben Bence Gábor iránnyításával Zachow Kyriéjét és Bach 6. kantátáját adta elő az ének- és zenekar.

Cantate-ünnep a budai evangélikus egyházmegyében

2002. április 28-án, az óbudai evangélikus templomban a délelőtti istentisztelet keretében tartották hagyományos közös szolgálatukat a Budai Egyházmegye énekkarai. A budahegyvidéki, budavári, érdi, kelenföldi és óbudai gyülekezet mintegy 100 énekese a liturgiába szervesen illesztett művekkel szolgált.

Az előadandó kompozíciók kiválasztását a Kodály-évforduló is befolyásolta. A 120 éve született és 35 éve elhunyt szerzőről az egyházmegye zenei előadója, Csorba István emlékezett meg, aki maga is hallgatta Kodály óráit. Sokoldalú,

jelentőségteljes munkásságából ezúttal elsősorban egyházzenei tevékenységét emelte ki, utalva ennek egyetemes, ökumenikus jellegére.

Az istentisztelet keretében a „33. genfi zsoltár”, a 4 tétéles „Magyar mise”, a „Bocsásd meg Úristen” és az „Áldott Jézus, mi Megváltónk” kezdetű művek szólaltak meg Bán Ildikó, Bence Gábor, Csorba István és Proksza Gyula vezényletével. Orgonán közreműködött Hollóné Kovács Márta. Igét hirdetett Bálintné Varsányi Vilma, az óbudai gyülekezet lelkesége.

Csorba István híradása nyomán

Új orgonát avattak a budahegyvidéki evangélikus gyülekezetben

A tavaly virágvasárnap felszentelt templomban orgona épült. A hangszer kétmanuális, tizenhét regiszteres. Gálos Miklós tervei szerint a Pécsi Orgonakészítő Manufaktúra építette. Szakmai bemutatójára 2002. május 25-én, felszentelésére május 26-án került sor. A szentelés napján a tervező művész orgona-bemutató hangversenyt tartott.

Részlet a tervező, Gálos Miklós ismertetőjéből:

Az orgona hangképének összeállításakor a hangszerre váró feladatokból indultunk ki. Az új orgonának alkalmasnak kell lennie a gyülekezet énekének kíséretére éppúgy, mint a zeneirodalom alkotásainak, ezen belül a legjellegzetesebb evangélikus orgonazenének, a koráleljáratékoknak hiteles megszólaltatására. Ezért a cantus firmus kiemelésére minél több lehetőséget igyekeztünk biztosítani. Mivel a gyülekezet egyházzenei munkájában fontos szerep jut a zenés áhítatoknak, tekintettel kellett lennünk az orgona koncertszerű használatának lehetőségeire is. A hasonló nagyságrendű orgonák többségükben a barokk kor orgonáit veszik kiindulási pontként, a hangversenyprogramok tekintélyes részét viszont a romantikus repertoár teszi ki, ezért az orgona diszponálásakor e művekre is gondolnunk kellett.

A koncepció vázát egy nagy redőnymű jelenti, a francia romantika zenéjének előadásához nélkülözhetetlen nyelvregiszterekkel. Ez a redőnymű tekintélyes redőnyfelületeivel az egész orgona hangját dinamikusá teszi. A második manuál ugyanakkor a pozitívmű funkcióját is ellátja. A pedálmű diszponálásakor a rendelkezésre álló csekély magassággal is számolnunk kellett.

Célunk a változatos és színes orgonahang volt. Ebbe a koncepcióba illeszkednek a nyelvregiszterek is, amelyek aránya Magyarországon kiemelkedően magasnak számít. A német és francia jelleg ötvözésével a hangszer sokoldalúságát igyekeztünk úgy megteremteni, hogy az egyes elemek értelmes egészéssé álljanak össze.

A bemutató hangversenyen Gálos Miklós M-A. Charpentier, O. Gibbons, M. Weckmann, F. Couperin, D. Buxtehude, J. S. Bach, J. L. Krebs, J. Rheinberger, C. Franck és L. Vierne műveit adta elő.

Az orgona diszpozíciója:

<i>manuál (Főmű) C-g³</i>	<i>manuál (Redőnymű)</i>
Principal 8'	Bourdon 8'
Hohlflöte 8'	Salicional 8'
Praestant 4'	Flauta 4'
Octavin 2'	Doublette 2'
Mixtura 3-4x	Larigot 1 1/3
	Sesquialtera 2x
	Trompette 8'
	Oboe 8'

Pedál

- 14 Subbas 16'
- 15 Octavbass 8'
- Trompette 8'
- Clairon 4'

Mechanikus játzó- és regisztertraktúra

- I+II, P+I, P+II

Kántortalálkozó Szombathelyen

A szombathelyi gyülekezet 2002. április 6-án immár harmadszor vállalta a Vas megyei kántortalálkozó megrendezését.

Idén ismét orgonás téma került sorra: *Könynyen játszható ill. kisorgonán, harmóniumon is előadható szabad orgonaművek és korálfeldolgozások bemutatása*. A meghívott előadó, *Finta Gergely*, a délelőtt folyamán nagyívú, hangzó művekkel kísért előadásban mutatta be az istentiszteleten játszható orgonaművek két nagy csoportját, végigtekintve a különböző zenei stílusokon a barokktól a XX. századig. Hallhattunk korálfűgát, orgonakorált, koráleljáratokat díszítetlen és díszített cantus firmusszal, korálvariációt és -partitát; praeludiumot és fűgát, toccatát és fantáziát, triót és concertót. Megemlítettük többek között *Kindermann*, *Pachelbel*, *Zachow*, *J. Chr. Bach*, *J. M. Bach*, *Scheidt*, *Buxtehude*, *Böhm*, *Walther*, *J. S. Bach*, *Krebs*, *Merkel*, *Brahms*, *Franck*, *Reger*, *Dupré*, *Gárdonyi Zoltán* és *Zsolt*, *Sulyok Imre* nevét.

Finta Gergely előadási tanácsokat is adott: egy-egy művet többféle regisztrációval, pedállal és pedál nélkül, egy és két manuálon is bemutatott, bátorítva a hallgatókat, hogy mindenki találja meg saját hangszerén a neki megfelelő előadásmódot. Abban is útmutatással szolgált, hogy a különböző műveknek az istentisztelet mely pontjain lehet helyük.

Ebéd után ismerkedésre, beszélgetésre, gyakorlati kérdések megtárgyalására, kották átnézésére is nyílt lehetőség. A szakmai nap egyházzenei áhítattal ért véget, melynek műsorát *Finta*

Gergely úgy állította össze, hogy nagyobb szabású művek között a délelőtti előadáson megemlített kisebb darabok is sorra kerüljenek.

Dietrich Buxtehude F-dúr toccatája után *Heinrich Schütz* „Ich will den Herren loben alle Zeit” kezdetű koncertje hangzott fel (közreműködött *Menyhárt Izabella* és *Ecsedi Zsuzsa*). A műsor középpontjában *Johann Pachelbel* F-dúr toccatája, három koráleljáratéka, Magnificat-fűgái (5. tónusban, ének és orgona váltakozásával) valamint *Esz-dúr* fantáziája állt. Az ígéhirdetést követően *Johann Sebastian Bach* „Dir dir, Jehova, will ich singen” kezdetű éneke, valamint a c-moll pas-sacaglia zárta a műsort és a napot.

Aki akár az egész kántortalálkozón, akár csak a zenei áhítaton részt vett, sok-sok értékkel gazdagodva térhetett haza.

Ezek után viszont el kell mondanom szomorúságom okát is: bár a kántorok névre szóló meghívót kaptak, csupán csekély töredékük vette a fáradságot, hogy eljöjjen erre az alkalomra. Tudva és elfogadva azt, hogy mindenkinek sok területen kell helytállnia, és így nehezen gazdálkodik az idővel, azt mondom: a szolgálat fontossága, a téma, az előadó és a szervezők erőfeszítése is több megbecsülést érdemelt volna.

Bízom abban, hogy akik itt voltak, elviszik magukkal a találkozó hírét, és legközelebb többen élnek a lehetőséggel. Mindenkinek, aki a szervezésben és a lebonyolításban bármilyen formában részt vett, köszönjük segítségét!

Ecsedi Zsuzsa egyházmegyei zenei megbízott

A tanulmányok torlódása miatt előző két számunkban nem jelent meg Evangelikus Kántorlevél. Ezért néhány írás több hónappal ezelőtt megtörtént eseményekkel foglalkozik. Többségében azonban az elmúlt hónapok legfontosabb eseményeit és évfordulóit igyekeztünk összegyűjteni jelen rovatunkba. A Szerk.